

II

(Ανακοινώσεις)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Δίκαιο της ΕΕ: Καλύτερη εφαρμογή για καλύτερα αποτελέσματα

(2017/C 18/02)

1. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση θεμελιώνεται στο κράτος δικαίου και βασίζεται στη νομοθεσία για να διασφαλίσει την επίτευξη των πολιτικών και των προτεραιοτήτων της στα κράτη μέλη⁽¹⁾. Η αποτελεσματική εφαρμογή και επιβολή του δικαίου αποτελεί ευθύνη που ανατίθεται στην Επιτροπή βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Συνιστά σημαντική πολιτική προτεραιότητα για την Επιτροπή Juncker και αποτελεί μέρος της ενισχυμένης βούλησης της Επιτροπής για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου⁽²⁾.

Η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ —σε όλους τους τομείς, από τις θεμελιώδεις ελευθερίες, την ασφάλεια των τροφίμων και των προϊόντων έως την ποιότητα του αέρα και την προστασία του ενιαίου νομίσματος— είναι σημαντική για τους Ευρωπαίους και επηρεάζει την καθημερινότητά τους. Εξυπηρετεί το γενικό συμφέρον. Συχνά, όταν προκύπτουν προβλήματα —δοκιμές εκπομπών των αυτοκινήτων, ρύπανση των υδάτων, παράνομοι χώροι υγειονομικής ταφής αποβλήτων, ασφάλεια των μεταφορών—, αυτά δεν οφείλονται στην έλλειψη νομοθεσίας της ΕΕ, αλλά στην αναποτελεσματική εφαρμογή της. Για αυτόν τον λόγο χρειάζεται ένα ισχυρό, αποδοτικό και αποτελεσματικό σύστημα επιβολής, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν και επιβάλλουν πλήρως το δίκαιο της ΕΕ και ότι παρέχουν τα κατάλληλα ένδικα βοηθήματα και μέσα στους πολίτες τους.

Οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και η κοινωνία των πολιτών συμβάλουν σημαντικά στην παρακολούθηση εκ μέρους της Επιτροπής, μέσω της επισήμανσης ελλείψεων όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τον κρίσιμο ρόλο των καταγγελιών στην ανίχνευση των παραβάσεων του δικαίου της ΕΕ.

Η τρέχουσα πολιτική της Επιτροπής για την εφαρμογή της νομοθεσίας συνίσταται στην παρακολούθηση του τρόπου εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ, στην επίλυση προβλημάτων με τα κράτη μέλη για την αποκατάσταση ενδεχόμενων παραβάσεων της νομοθεσίας και στην κίνηση διαδικασιών κατά των παραβάσεων στις περιπτώσεις που κρίνεται σκόπιμο. Η πολιτική αυτή έχει εξελιχθεί και ενισχύεται σταδιακά τα τελευταία 15 έτη. Οι σημαντικές ανακοινώσεις που εκδόθηκαν το 2002⁽³⁾ και το 2007⁽⁴⁾ παρείχαν ένα πλαίσιο για την ενίσχυση της παρακολούθησης, την ενδυνάμωση των εταιρικών σχέσεων και της επίλυσης προβλημάτων, τη βελτίωση της διαχείρισης των παραβάσεων και την αύξηση της διαφάνειας.

Πέρα από τη διαχείριση των παραβάσεων, η Επιτροπή έχει θεσπίσει το πλαίσιο για το κράτος δικαίου⁽⁵⁾, το οποίο εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που «οι εθνικές ασφαλιστικές δικλίδες για το κράτος δικαίου» δεν διαφαίνονται πλέον ικανές να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά μια συστημική απειλή για το κράτος δικαίου σε ένα κράτος μέλος και στις περιπτώσεις που η εν λόγω απειλή δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μέσω διαδικασιών επί παραβάσει. Η θέσπιση αυτού του πλαισίου αποδεικνύει ότι ο σεβασμός του κράτους δικαίου αποτελεί προϋπόθεση για τον σεβασμό όλων των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες.

(1) Άρθρο 2 ΣΕΕ: «Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.»

(2) Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή της 15ης Ιουλίου 2014 και επιστολές ανάθεσης αποστολής της 1ης Νοεμβρίου 2014 του προέδρου προς τους αντιπροέδρους και τους επιτρόπους.

(3) Ανακοίνωση για τη βελτίωση του ελέγχου της εφαρμογής του Κοινοτικού δικαίου, COM(2002) 725/final/4 της 16.5.2003.

(4) Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια Ευρώπη αποτελεσμάτων — εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου», COM(2007) 502 final της 5.9.2007.

(5) Ανακοίνωση «Ένα νέο πλαίσιο της ΕΕ για την ενίσχυση του κράτους δικαίου», COM(2014) 158 της 11.3.2014.

Η Επιτροπή Juncker έχει επίσης υιοθετήσει πιο εστιασμένη προσέγγιση όσον αφορά τη χάραξη πολιτικών και το νομοθετικό έργο. Διαθέτει ένα εξορθολογισμένο πρόγραμμα εργασίας το οποίο, σε όλα τα στάδια της κατάρτισης πολιτικών, στηρίζεται σε αναλύσεις υψηλής ποιότητας και σε δημόσιες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτός ο νέος τρόπος εργασίας, που αποτελεί το επίκεντρο του θεματολογίου για τη βελτίωση της νομοθεσίας, αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι όλα τα μέτρα του εγχειριδίου κανόνων της ΕΕ είναι κατάλληλα για τον σκοπό τους και ότι μπορούν να εφαρμοστούν και να επιβληθούν εύκολα σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Βελτίωση της νομοθεσίας: επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για μια ισχυρότερη Ένωση», η Επιτροπή δεσμεύτηκε να προωθήσει την αποτελεσματικότερη εφαρμογή και επιβολή του νόμου ⁽¹⁾.

Στο πλαίσιο της διοργανικής συμφωνίας για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου που υπογράφηκε πρόσφατα ⁽²⁾, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή αναγνωρίζουν την κοινή τους ευθύνη για την παραγωγή ενωσιακής νομοθεσίας υψηλής ποιότητας. Η κοινή δήλωση σχετικά με τις νομοθετικές προτεραιότητες της ΕΕ για το 2017 επαναλαμβάνει τη δέσμευση για την προώθηση της ορθής εφαρμογής και επιβολής της ισχύουσας νομοθεσίας ⁽³⁾.

Παρά τις ανωτέρω προσπάθειες, η εφαρμογή και επιβολή του δικαίου της ΕΕ εξακολουθεί να παρουσιάζει προκλήσεις και υποδοθεί αυξημένη έμφαση στην επιβολή με γνώμονα την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος. Η επιβολή υποστηρίζει και συμπληρώνει την επίτευξη των προτεραιοτήτων πολιτικής. Κατά τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων πολιτικής της, η Επιτροπή θα δώσει προσοχή όχι μόνο στην υποβολή προτάσεων για νέα νομοθεσία, αλλά και στην επιβολή της. Το έργο της διασφάλισης αποτελεσματικής εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ θα πρέπει να θεωρείται εξίσου σημαντικό με το έργο της εκπόνησης νέας νομοθεσίας. Η εταιρική σχέση μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, που διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην εφαρμογή της νομοθεσίας, πρέπει να ενισχυθεί, προκειμένου οι πολίτες να απολαμβάνουν τα οφέλη του δικαίου της ΕΕ. Ταυτόχρονα, οι πολίτες, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι επιχειρηματικές ενώσεις, οι κοινωνικοί εταίροι, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών, καθώς και η κοινωνία των πολιτών, ενθαρρύνονται να βοηθούν την Επιτροπή να προσδιορίζει τα προβλήματα με πιο δομημένο τρόπο.

Η παρούσα ανακοίνωση ορίζει τους τρόπους με τους οποίους η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου της ΕΕ σύμφωνα με τη δέσμευση της Επιτροπής Juncker για μια Ευρώπη «πιο μεγάλη και πιο φιλόδοξη στα ουσιαστά θέματα, αλλά πιο μικρή και πιο συγκρατημένη στα λιγότερο σημαντικά» ⁽⁴⁾. Τούτο συνεπάγεται περισσότερο στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή στον τομέα της διαχείρισης των παραβάσεων. Επιπλέον, παρέχει επισκόπηση των άλλων μέτρων που θα λάβει η Επιτροπή για να βοηθήσει τα κράτη μέλη και το κοινό να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ.

2. Συνεργασία με τα κράτη μέλη για την επιβολή του δικαίου της ΕΕ

Τα κράτη μέλη φέρουν τη βασική ευθύνη για την ορθή μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την ορθή εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ ⁽⁵⁾. Υποχρεούνται επίσης να παρέχουν τα κατάλληλα ένδικα βοηθήματα και μέσα για τη διασφάλιση αποτελεσματικής έννομης προστασίας στους τομείς που καλύπτονται από το δίκαιο της ΕΕ. Αυτό σημαίνει ότι, όταν τα δικαιώματα των πολιτών δυνάμει του δικαίου της ΕΕ πλήττονται σε εθνικό επίπεδο, το κοινό πρέπει να έχει εγγυημένη πρόσβαση σε ταχείς και αποτελεσματικούς εθνικούς μηχανισμούς προσφυγής. Οι οποίοι πρέπει να συμμορφώνονται με την αρχή πραγματικής δικαστικής προστασίας που προβλέπεται στη Συνθήκη ⁽⁶⁾. Τα εθνικά δικαστήρια είναι τα «κοινά δικαστήρια» για την προστασία του δικαίου της ΕΕ και συνεισφέρουν αποτελεσματικά στην επιβολή του σε ατομικές υποθέσεις. Έχουν την αρμοδιότητα να αποφαίνονται σχετικά με προσφυγές ατόμων που ζητούν προστασία από εθνικά μέτρα που δεν είναι συμβατά με το δίκαιο της ΕΕ ή χρηματική αποζημίωση για τη βλάβη που τους προκάλεσαν τα εν λόγω μέτρα.

Προκειμένου να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στην προσπάθειά τους να εφαρμόσουν το δίκαιο της ΕΕ και να διασφαλίσει ότι εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους μέσω της ορθής εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ, η Επιτροπή χρησιμοποιεί ευρύ φάσμα εργαλείων. Τα εργαλεία αυτά ποικίλλουν, από τα προληπτικά μέτρα και την έγκαιρη επίλυση προβλημάτων μέχρι την προληπτική παρακολούθηση και τη στοχευμένη επιβολή. Παρακάτω περιγράφεται ο τρόπος ενίσχυσης των υφιστάμενων δράσεων υποστήριξης.

Συζήτηση

Οι παραβάσεις του δικαίου της ΕΕ δεν είναι ένα απλό ζήτημα και θα πρέπει να εξετάζονται σε επαρκώς υψηλό επίπεδο και εγκαίρως. Οι διμερείς συναντήσεις μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών για την προληπτική συζήτηση της συμμόρφωσης με το δίκαιο της ΕΕ ενθαρρύνονται και θα γίνουν πιο συστηματικές σε όλους τους νομοθετικούς τομείς. Για παράδειγμα, όπως προβλέπεται στη στρατηγική για την ενιαία αγορά ⁽⁷⁾, η Επιτροπή θα διοργανώνει συζητήσεις με τα κράτη μέλη σχετικά με θέματα συμμόρφωσης. Οι διάλογοι αυτοί μπορούν να καλύπτουν υποθέσεις επί παραβάσει καθώς και ευρύτερα θέματα επιβολής της νομοθεσίας.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση με τίτλο «Βελτίωση της νομοθεσίας: επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων για μια ισχυρότερη Ένωση», COM(2016) 615 final της 14.9.2016.

⁽²⁾ Διοργανική συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου (ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 1).

⁽³⁾ Κοινή δήλωση σχετικά με τις νομοθετικές προτεραιότητες για το 2017 που υπεγράφη από τους προέδρους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, στις 13 Δεκεμβρίου.

⁽⁴⁾ Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή της 15ης Ιουλίου 2014 και επιστολές ανάθεσης αποστολής της 1ης Νοεμβρίου 2014 του προέδρου προς τους αντιπροέδρους και τους επιτρόπους.

⁽⁵⁾ Άρθρο 4 παράγραφος 3 της ΣΕΕ, άρθρο 288 παράγραφος 3 και άρθρο 291 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

⁽⁶⁾ Άρθρο 19 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο της ΣΕΕ και άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

⁽⁷⁾ Ανακοίνωση με τίτλο «Αναβάθμιση της ενιαίας αγοράς: νέες ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες», COM(2015) 0550 final της 28.10.2015.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να επωφελείται από τις διάφορες επιτροπές και ομάδες εμπειρογνομόνων που ήδη υπάρχουν, καθώς και από την πολύτιμη υποστήριξη των ευρωπαϊκών οργανισμών, ώστε να ενισχύσει την εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας και να αξιολογήσει τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται στην πράξη. Έχει αποδειχθεί ότι οι συζητήσεις σε αυτά τα φόρουμ είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος να διασφαλιστεί η δέσμευση των κρατών μελών για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και αποτελούν έκφραση της βασικής αρχής της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών. Περαιτέρω, ο διάλογος για την επιβολή συγκεκριμένων διατάξεων του δικαίου της ΕΕ, που αποτελεί και προϋπόθεση αποτελεσματικής αξιοποίησης των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων⁽¹⁾, βοηθά στη διασφάλιση πλήρους και έγκαιρης μεταφοράς του δικαίου της ΕΕ.

Οι παραβάσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται χωρίς καθυστέρηση. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να προβαίνουν άμεσα στη διερεύνηση παραβάσεων του δικαίου. Ο δομημένος διάλογος για την επίλυση προβλημάτων μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, που είναι γνωστός ως EU Pilot, θεσπίστηκε για την άμεση επίλυση πιθανών παραβάσεων του δικαίου της ΕΕ σε αρχικό στάδιο σε ενδελεγχόμενες περιπτώσεις. Δεν υπάρχει πρόθεση να προστεθεί ένα χρονοβόρο βήμα στη διαδικασία παράβασης, η οποία από μόνη της αποτελεί μέσο διαλόγου προς επίλυση προβλήματος με ένα κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα κινεί διαδικασίες επί παραβάσει χωρίς να στηρίζεται στον μηχανισμό επίλυσης προβλημάτων EU Pilot, εκτός εάν η προσφυγή στο EU Pilot είναι θεωρείται χρήσιμη σε μια συγκεκριμένη περίπτωση⁽²⁾.

Ανάπτυξη ικανοτήτων στα κράτη μέλη

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει και θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την ικανότητά τους να επιβάλλουν το δίκαιο της ΕΕ και να παρέχουν ένδικα βοηθήματα και μέσα για να διασφαλίσουν ότι οι τελικοί χρήστες του δικαίου της ΕΕ — είτε πρόκειται για ιδιώτες είτε για επιχειρήσεις — μπορούν να απολαύσουν πλήρως των δικαιωμάτων τους⁽³⁾. Τα δίκτυα και η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών αποτελούν σημαντικές πτυχές αυτής της προσπάθειας. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με τις εθνικές αρχές μέσω διαφόρων δικτύων για να διασφαλίσει ότι οι κανόνες της ΕΕ εφαρμόζονται με αποτελεσματικό και συνεκτικό τρόπο. Για παράδειγμα, στον τομέα της εσωτερικής αγοράς για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, ο Φορέας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για τις Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες υποστηρίζει και συμβουλεύει την Επιτροπή και τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές για την εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες. Ομοίως, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού συνεισφέρει στην αποτελεσματική και συνεπή εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού. Το Δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εφαρμογή και την Επιβολή του Δικαίου του Περιβάλλοντος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, διευκολύνοντας ιδίως την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της επιβολής του περιβαλλοντικού κεκτημένου και την τήρηση των ελάχιστων απαιτήσεων για τις επιθεωρήσεις. Το έργο αυτού του δικτύου θα συμπληρωθεί σε προσεχείς πρωτοβουλίες για την παροχή υποστήριξης στα κράτη μέλη προς διασφάλιση της συμμόρφωσής τους με το περιβαλλοντικό δίκαιο της ΕΕ⁽⁴⁾. Η ομάδα εργασίας για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα («ομάδα του άρθρου 29») διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της νομοθεσίας προστασίας δεδομένων. Με την έναρξη ισχύος του νέου πλαισίου προστασίας δεδομένων της ΕΕ⁽⁵⁾, θα αντικατασταθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.

Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές ή τα σώματα επιθεωρητών που είναι απαραίτητο να υπάρχουν βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ (π.χ. στον τομέα της προστασίας των δεδομένων, της ισότητας, της ενέργειας, των μεταφορών, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών) διαδραματίζουν απαραίτητο ρόλο στην εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στην κατάλληλη και επαρκή προετοιμασία των εν λόγω φορέων για την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Για παράδειγμα, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού θα πρέπει να είναι υπεύθυνες για την αποτελεσματικότερη επιβολή των κανόνων ανταγωνισμού. Ένας τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι να διασφαλιστεί ότι ενεργούν ανεξάρτητα και ότι διαθέτουν επαρκή εργαλεία και πόρους για την αυστηρότερη επιβολή του ανταγωνισμού στην Ευρώπη, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των αγορών και την παροχή περισσότερων και ποιοτικότερων επιλογών αγαθών και υπηρεσιών στους καταναλωτές, σε χαμηλότερες τιμές. Ένας άλλος τομέας όπου πρέπει να δοθεί έμφαση είναι η ανεξαρτησία των εθνικών κανονιστικών αρχών στους τομείς των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και της ενέργειας, των ρυθμιστικών φορέων για τον σιδηροδρομικό τομέα και των εθνικών αρχών χρηματοπιστωτικής εποπτείας⁽⁶⁾. Στον χρηματοπιστωτικό τομέα, οι ευρωπαϊκές εποπτικές

⁽¹⁾ Άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου.

⁽²⁾ Οι ρυθμίσεις συνεργασίας με τα κράτη μέλη για το EU Pilot θα προσαρμοστούν αναλόγως.

⁽³⁾ Όπως εξαγγέλθηκε στην ανακοίνωση για τη στρατηγική για την ενιαία αγορά [COM(2015) 550 final], η Επιτροπή θα δρομολογήσει μια ολοκληρωμένη δέσμη δράσεων για την περαιτέρω ενίσχυση των προσπάθειών με στόχο τη διατήρηση των μη συμμορφούμενων προϊόντων εκτός της ενωσιακής αγοράς, ενισχύοντας την εποπτεία της αγοράς και παρέχοντας τα κατάλληλα κίνητρα στους οικονομικούς παράγοντες.

⁽⁴⁾ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2016) 710 final, Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής 2017, Δημιουργία μιας Ευρώπης που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της, προτεραιότητα 10.

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) και οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου.

⁽⁶⁾ Βλ. άρθρο 3 παράγραφος 3α της οδηγίας πλαίσιο 2002/21/ΕΚ για τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, άρθρο 55 της οδηγίας 2012/34/ΕΕ για τη δημιουργία ενιαίου ευρωπαϊκού σιδηροδρομικού χώρου, άρθρο 4 παράγραφος 4 της οδηγίας 2013/36/ΕΕ (CRD IV) και άρθρα 27 κ.ε. της οδηγίας 2009/138/ΕΚ (Φερεγγυότητα II), αιτιολογική σκέψη 123 της οδηγίας 2014/65/ΕΕ (MIFID II).

αρχές μπορούν να διερευνούν και να αναλαμβάνουν δράση σχετικά με την έλλειψη συμμόρφωσης μια εθνικής αρμόδιας αρχής με τις υποχρεώσεις της δυνάμει της εφαρμοστέας νομοθεσίας⁽¹⁾. Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τον εκσυγχρονισμό των αρχών επιβολής μέσω του ευρωπαϊκού εξαμήνου, του ετήσιου κύκλου της ΕΕ για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και, όταν κρίνεται απαραίτητο, μέσω ειδικής νομοθεσίας. Για παράδειγμα, η Επιτροπή υπέβαλε μια πρόταση για την αναθεώρηση του κανονισμού για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών⁽²⁾, που αποσκοπεί να ενισχύσει την ικανότητα των κρατών μελών να αντιμετωπίζουν τις παραβάσεις της νομοθεσίας για τους καταναλωτές, ιδίως στο ηλεκτρονικό περιβάλλον.

Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει επίσης να παρέχει υποστήριξη στα κράτη μέλη για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης τους μέσω του ευρωπαϊκού εξαμήνου και να υποστηρίζει τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της δικαιοσύνης και την κατάρτιση των δικαστικών με κονδύλια της ΕΕ. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης⁽³⁾ τροφοδοτεί αυτή τη διαδικασία, παρέχοντας συγκριτική επισκόπηση της ποιότητας, της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Με αυτόν τον τρόπο διευκολύνεται ο προσδιορισμός των ελλείψεων και των βέλτιστων πρακτικών και η παρακολούθηση της προόδου. Η Επιτροπή θα αυξήσει την υποστήριξή της για την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων δικαιοσύνης. Θα συνεχίσει να προωθεί τα προγράμματα κατάρτισης των εθνικών δικαστών και άλλων ασκούντων νομικά επαγγέλματα. Η Επιτροπή και οι εθνικοί δικαστές συνεργάζονται επιτυχώς για να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες ανταγωνισμού⁽⁴⁾, την περιβαλλοντική νομοθεσία⁽⁵⁾ και για να διευκολύνουν τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου⁽⁶⁾. Αυτό δείχνει ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της ανταλλαγής εμπειριών. Μια ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα θα συμβάλει στις προσπάθειες που προαναφέρθηκαν⁽⁷⁾.

Η Επιτροπή θα εντίνει τη συνεργασία της με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαμεσολαβητών, που τελεί υπό τον συντονισμό του Ευρωπαϊκού Διαμεσολαβητή και συγκεντρώνει στους κόλπους του εθνικούς και περιφερειακούς διαμεσολαβητές για την προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης στην εφαρμογή του ΕΕ σε εθνικό επίπεδο.

Η βελτίωση του νομοθετικού έργου συμβάλλει στη βελτίωση της εφαρμογής της νομοθεσίας

Η πολιτική βούληση για τη βελτίωση της ποιότητας του νομοθετικού έργου, την αναθεώρηση των υφιστάμενων νόμων και την επικαιροποίησή τους, εάν κρίνεται απαραίτητο, είναι κοινή μεταξύ του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Η διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου επιβεβαιώνει τη δέσμευσή τους να διασφαλίσουν την ποιότητα της νομοθεσίας και να εξασφαλίσουν ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πολιτών και των επιχειρήσεων. Η σύνταξη σαφών νομικών κειμένων και η δυνατότητα πρόσβασης σε αυτά συμβάλλουν στην ασφάλεια δικαίου και στην καλύτερη εφαρμογή του. Εάν η νομοθεσία είναι σαφής και προσβάσιμη, μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά, οι πολίτες και οι οικονομικοί φορείς μπορούν να κατανοήσουν ευκολότερα τα δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους και οι δικαστικές αρχές μπορούν να τα επιβάλλουν.

Γι' αυτόν τον λόγο είναι απαραίτητο ορισμένες πτυχές της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ να λαμβάνονται υπόψη στο στάδιο της ανάπτυξης πολιτικών. Οι κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τη βελτίωση της νομοθεσίας⁽⁸⁾ παρέχουν οδηγίες στις υπηρεσίες της Επιτροπής για την κατάρτιση «σχεδίων εφαρμογής» με στόχο τον προσδιορισμό των πιθανών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη στην εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ και την υποβολή προτάσεων για τους τρόπους μετριασμού αυτών των κινδύνων. Όταν καταρτίζει προτάσεις για οδηγίες, η Επιτροπή συνεργάζεται επίσης με τα κράτη μέλη για να προσδιορίσει αν χρειάζονται επεξηγηματικά έγγραφα που να περιγράφουν τη σχέση με τα μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο⁽⁹⁾.

Η διαφάνεια είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ορθής μεταφοράς του δικαίου της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο και της κατάλληλης εφαρμογής του. Η διοργανική συμφωνία για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου καλεί τα κράτη μέλη να ενημερώνουν το αντίστοιχο κοινό τους όταν μεταφέρουν οδηγίες της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο και να προσδιορίζουν με σαφήνεια στις πράξεις μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο (ή σε συναφές έγγραφο) τυχόν στοιχεία που έχουν προστεθεί και δεν συνδέονται με κανέναν τρόπο με την εν λόγω νομοθεσία της ΕΕ.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής, κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 σχετικά με τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών.

⁽²⁾ Πρόταση για την αναθεώρηση του κανονισμού για τη συνεργασία όσον αφορά την προστασία των καταναλωτών, COM(2016) 283 final της 25.5.2016.

⁽³⁾ Ανακοίνωση με τίτλο «Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2016», COM(2016) 199 final της 11.4.2016.

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Τροποποιήσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ C 256 της 5.8.2015, σ. 5).

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm.

⁽⁶⁾ Απόφαση 2001/470/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, σχετικά με τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 174 της 27.06.2001 σ. 25).

⁽⁷⁾ Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής 2017 – Δημιουργία μιας Ευρώπης που προστατεύει, ενδυναμώνει και υπερασπίζεται τους πολίτες της COM(2016) 710 final, Προτεραιότητα 10.

⁽⁸⁾ Ανακοίνωση «Βελτίωση της νομοθεσίας για καλύτερα αποτελέσματα — ένα θεματολόγιο της ΕΕ», COM(2015) 215 final της 19.5.2015.

⁽⁹⁾ Η πολιτική περιλαμβάνεται: (1) στην κοινή πολιτική δήλωση, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011, των κρατών μελών και της Επιτροπής (ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 14) και (2) στην κοινή πολιτική δήλωση, της 27ης Οκτωβρίου 2011, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 15).

3. Μια πιο στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά τα μέτρα επιβολής της Επιτροπής

Ορισμός προτεραιοτήτων

Η Επιτροπή προωθεί το γενικό συμφέρον της Ένωσης και διασφαλίζει την εφαρμογή των Συνθηκών. Ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, έχει το καθήκον να παρακολουθεί τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και να διασφαλίζει ότι η νομοθεσία και η πρακτική τους συμμορφώνεται με αυτό, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽¹⁾.

Στο πλαίσιο της άσκησης αυτού του ρόλου, η Επιτροπή έχει τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει εάν και πότε θα κινηθεί διαδικασία επί παραβάσει ή θα παραπέμψει μια υπόθεση στο Δικαστήριο⁽²⁾. Κατά συνέπεια, η νομολογία αναγνωρίζει ότι οι προσφυγές των πολιτών κατά της Επιτροπής, όταν αυτή αρνείται να κινηθεί διαδικασία επί παραβάσει, δεν θα ευδοκιμούν⁽³⁾.

Η ρήση «πιο μεγάλη και πιο φιλόδοξη στα ουσιαστά θέματα, αλλά πιο μικρή και πιο συγκρατημένη στα λιγότερο σημαντικά» θα πρέπει να μετουσιωθεί σε μια περισσότερο στρατηγική και αποτελεσματική προσέγγιση της επιβολής όσον αφορά τον χειρισμό των παραβάσεων. Με την υλοποίηση αυτής της προσέγγισης, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εκτιμά τον ουσιαστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι μεμονωμένες καταγγελίες για τον εντοπισμό γενικότερων προβλημάτων σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ που επηρεάζουν τα συμφέροντα των πολιτών και των επιχειρήσεων.

Είναι σημαντικό η Επιτροπή να χρησιμοποιεί τη διακριτική ευχέρειά της με στρατηγικό τρόπο για να εστιάσει και να ιεραρχήσει τις προσπάθειές της στον τομέα της επιβολής επιλέγοντας τις σημαντικότερες παραβάσεις του δικαίου της ΕΕ που θίγουν τα συμφέροντα των πολιτών και των επιχειρήσεών της. Σε αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή θα διώκει με αυστηρότητα τις παραβάσεις που εμποδίζουν την εφαρμογή σημαντικών στόχων πολιτικής της ΕΕ⁽⁴⁾, ή που θέτουν σε κίνδυνο τις τέσσερις θεμελιώδεις ελευθερίες.

Η Επιτροπή θα διερευνά κατά προτεραιότητα τις υποθέσεις στις οποίες τα κράτη μέλη παρέλειψαν να ανακοινώσουν μέτρα μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο ή στις οποίες τα εν λόγω μέτρα έχουν οδηγήσει στην πλημμελή μεταφορά οδηγιών, υποθέσεις στις οποίες τα κράτη μέλη δεν έχουν συμμορφωθεί με απόφαση του Δικαστηρίου όπως αναφέρεται στο άρθρο 260 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ ή στις οποίες έχουν ζημιώσει σοβαρά τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ ή έχουν παραβιάσει τις αποκλειστικές αρμοδιότητες της ΕΕ κατά το άρθρο 2 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της ΣΛΕΕ.

Η υποχρέωση λήψης των αναγκαίων μέτρων για τη συμμόρφωση με απόφαση του Δικαστηρίου ισχύει ακόμα περισσότερο όταν τα μέτρα που απαιτούνται αφορούν συστημικές αδυναμίες στο νομικό σύστημα ενός κράτους μέλους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα δώσει μεγάλη προτεραιότητα σε παραβάσεις που αποκαλύπτουν συστημικές αδυναμίες, οι οποίες υπονομεύουν τη λειτουργία του θεσμικού πλαισίου της ΕΕ. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις παραβάσεις που επηρεάζουν την ικανότητα των εθνικών δικαστικών συστημάτων να συνεισφέρουν στην αποτελεσματική επιβολή του δικαίου της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα παρεμβαίνει ενεργά σε όλες τις υποθέσεις εθνικών κανόνων ή γενικών πρακτικών που εμποδίζουν τη διαδικασία έκδοσης προδικαστικών αποφάσεων από το Δικαστήριο ή στις οποίες το εθνικό δίκαιο εμποδίζει τα εθνικά δικαστήρια να αναγνωρίσουν την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ. Θα παρεμβαίνει επίσης σε υποθέσεις στις οποίες το εθνικό δίκαιο δεν παρέχει αποτελεσματικές διαδικασίες προσφυγής για παραβάσεις του δικαίου της ΕΕ ή εμποδίζει με άλλον τρόπο τα εθνικά δικαστικά συστήματα να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κράτους δικαίου και με το άρθρο 47 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Πέρα από αυτές τις υποθέσεις, η Επιτροπή αποδίδει σημασία στη διασφάλιση ότι η εθνική νομοθεσία συμμορφώνεται με το δίκαιο της ΕΕ, δεδομένου ότι η πλημμελής εθνική νομοθεσία υπονομεύει συστηματικά την ικανότητα των πολιτών να επικαλούνται τα δικαιώματά τους, συμπεριλαμβανομένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους, και να επωφεληθούν πλήρως από τη νομοθεσία της ΕΕ. Η Επιτροπή θα δώσει επίσης ιδιαίτερη προσοχή σε υποθέσεις που αναδεικνύουν τη συστηματική παράλειψη ενός κράτους μέλους να εφαρμόσει ορθά το δίκαιο της ΕΕ.

⁽¹⁾ Άρθρο 17 παράγραφος 1 ΣΕΕ.

⁽²⁾ Βλ. ειδικότερα: απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1989 στην υπόθεση C-329/88, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 1989, σ. 4159· απόφαση της 1ης Ιουνίου 1994 στην υπόθεση C-317/92, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1994, σ. I-2039· απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2009 στην υπόθεση C-562/07, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2009, σ. I-9553· απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1995 στην υπόθεση T-571/93· Lefebvre κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2379· απόφαση της 19ης Μαΐου 2009 στην υπόθεση C-531/06, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1009, σ. I-4103.

⁽³⁾ Βλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1995 στην υπόθεση T-571/93· Lefebvre κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2379.

⁽⁴⁾ Συγκεκριμένα, όπως ορίζεται επί του παρόντος στο στρατηγικό θεματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2014 και στις Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή της 15ης Ιουλίου 2014.

Με βάση τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτει η Επιτροπή να αποφασίζει σε ποιες υποθέσεις θα παρέμβει, θα εξετάζει τον αντίκτυπο μιας παράβασης στην επίτευξη σημαντικών στόχων πολιτικής της ΕΕ, όπως οι παραβάσεις των θεμελιωδών ελευθεριών δυνάμει της Συνθήκης, που δημιουργούν ιδιαίτερα προβλήματα για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να μετακινηθούν μεταξύ των κρατών μελών ή να εκτελέσουν διακρατικές συναλλαγές, ή όταν ενδέχεται να υπάρξει σημαντικός αντίκτυπος πέραν ενός κράτους μέλους. Θα διακρίνει τις υποθέσεις σε κατηγορίες ανάλογα με την προστιθέμενη αξία που μπορεί να επιτευχθεί μέσω μιας διαδικασίας επί παραβάσει και θα θέτει υποθέσεις στο αρχείο εάν το κρίνει σκόπιμο από άποψη πολιτικής. Η Επιτροπή θα ασκεί αυτήν τη διακριτική ευχέρεια ιδιαίτερα στις υποθέσεις στις οποίες εκκρεμούν διαδικασίες προδικαστικών αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ σχετικά με το ίδιο ζήτημα και η δράση της Επιτροπής δεν αναμένεται να επιταχύνει ουσιαστικά την επίλυση της υπόθεσης, καθώς και στις υποθέσεις στις οποίες η δίωξη της παράβασης θα αντίκειται στη στάση που υιοθέτησε το Σώμα των Επιτρόπων σε νομοθετική πρόταση.

Ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων συχνά μπορούν να αντιμετωπιστούν ικανοποιητικά μέσω άλλων, καταλληλότερων μηχανισμών σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο. Τούτο ισχύει ιδιαίτερα σε μεμονωμένες περιπτώσεις πλημμελούς εφαρμογής, που δεν θέτουν γενικότερα ζητήματα αρχής, στις οποίες υπάρχουν ανεπαρκή στοιχεία για την απόδειξη γενικής πρακτικής ή προβλήματος συμμόρφωσης εθνικής νομοθεσίας με το δίκαιο της ΕΕ ή συστηματικής μη συμμόρφωσης με το δίκαιο της ΕΕ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εφόσον προβλέπεται αποτελεσματική έννομη προστασία, η Επιτροπή θα κατευθύνει, κατά γενικό κανόνα, τους άμεσα καταγγέλλοντες στο εθνικό επίπεδο.

Ενίσχυση της αξιολόγησης συμμόρφωσης

Αυτή η προσέγγιση προϋποθέτει μια πιο δομημένη, συστηματική και αποτελεσματική αξιολόγηση της μεταφοράς του δικαίου της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο και της συμμόρφωσης των εθνικών μέτρων για την εφαρμογή του. Σε αυτές τις αξιολογήσεις θα εφαρμοστούν νέες τεχνικές. Για παράδειγμα, η Επιτροπή αναπτύσσει επί του παρόντος ένα εργαλείο ανάλυσης δεδομένων για τη βελτίωση της παρακολούθησης της νομοθεσίας για την ενιαία αγορά ⁽¹⁾. Το εν λόγω εργαλείο αναμένεται να οδηγήσει στην επιτάχυνση της αξιολόγησης της συμμόρφωσης των εθνικών μέτρων με το δίκαιο της ΕΕ, στον προσδιορισμό των κενών και των περιπτώσεων πλημμελούς μεταφοράς του δικαίου της ΕΕ και ενδεχομένως στον εντοπισμό μέτρων «κανονιστικού υπερθεματισμού» που δεν σχετίζονται με τη μεταφορά των οδηγιών στο εθνικό δίκαιο. Οι καταγγελίες μπορεί να αποκαλύπτουν ελλείψεις των κρατών μελών κατά τη μεταφορά μιας οδηγίας κατά τρόπο γενικό, χωρίς να τίθενται ιδιαίτερα ζητήματα που να επηρεάζουν τον καταγγέλλοντα. Οι εν λόγω καταγγελίες καλύπτονται συνήθως από αξιολόγηση συμμόρφωσης και η Επιτροπή θα εξετάζει συνήθως το ζήτημα στο ευρύτερο πλαίσιο της αξιολόγησης συμμόρφωσης αντί να παρεμβαίνει στην ατομική καταγγελία.

Κυρώσεις για τη μη ανακοίνωση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο

Η Επιτροπή θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την έγκαιρη μεταφορά των οδηγιών. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή από την πλευρά της έχει ορίσει ως στόχο να προσφύγει στο Δικαστήριο επί παραβάσει εντός 12 μηνών, εάν η οδηγία εξακολουθεί να μην έχει μεταφερθεί ⁽²⁾. Στο πλαίσιο της προτεραιότητας που δίνει στη διασφάλιση της έγκαιρης ανακοίνωσης των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, η Επιτροπή σκοπεύει να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες που προβλέπονται στο άρθρο 260 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ για την ενίσχυση της προσέγγισης της όσον αφορά τις κυρώσεις σε τέτοιου είδους υποθέσεις.

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας εισήγαγε σημαντικές διατάξεις σχετικά με χρηματικές κυρώσεις που παρέχουν κίνητρο στα κράτη μέλη για την έγκαιρη μεταφορά οδηγιών που εκδίδονται σύμφωνα με νομοθετική διαδικασία (άρθρο 260 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ) στην εθνική έννομη τάξη. Εντούτοις, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να μην τηρούν τις προθεσμίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Στο τέλος του 2015 εκκρεμούσαν 518 διαδικασίες επί παραβάσει λόγω καθυστερημένης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, αριθμός που αντιστοιχεί σε αύξηση 19 % σε σύγκριση με τις 421 υποθέσεις που εκκρεμούσαν στο τέλος του 2014 ⁽³⁾. Σε ορισμένες υποθέσεις, τα κράτη μέλη δεν λαμβάνουν μέτρα για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο μέχρι τα πολύ όψιμα στάδια των δικαστικών διαδικασιών που κινεί εναντίον τους η Επιτροπή, με αποτέλεσμα να έχουν πολύ περισσότερο χρόνο για να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής του 2011 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 260 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽⁴⁾, η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι, σε υποθέσεις παραβάσεων σχετικά με τη μη μεταφορά μιας νομοθετικής οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, θα ζητεί συνήθως από το Δικαστήριο να επιβάλει μόνο την καταβολή χρηματικής ποινής. Ανέφερε επίσης, ωστόσο, ότι διατηρεί το δικαίωμά της να ζητεί επίσης από το Δικαστήριο να επιβάλει την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού στις υποθέσεις όπου κρίνεται σκόπιμο. Ανακοίνωσε επιπλέον ότι θα αναθεωρήσει την πρακτική της να μη ζητεί κατά κανόνα την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσών, ανάλογα με τον τρόπο που αντιδρούν τα κράτη μέλη στην προσέγγισή της να ζητεί την καταβολή μόνο περιοδικών χρηματικών ποινών.

Με βάση την εμπειρία της, η Επιτροπή θα προσαρμόσει πλέον την πρακτική της στις υποθέσεις που παραπέμπονται στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 260 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ, όπως έκανε στις υποθέσεις που παραπέμπονται στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 260 παράγραφος 2 ΣΛΕΕ ⁽⁵⁾, ζητώντας συστηματικά από το Δικαστήριο να επιβάλλει την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού καθώς και περιοδικής χρηματικής ποινής. Κατά τον προσδιορισμό του κατ' αποκοπήν ποσού, σύμφωνα με την πάγια πρακτική της ⁽⁶⁾, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη το βαθμό μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο για τον καθορισμό της σοβαρότητας της μη μεταφοράς.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση για τη στρατηγική της εσωτερικής αγοράς (COM(2015) 550 final).

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια Ευρώπη αποτελεσμάτων – Εφαρμογή του κοιντικού δικαίου», COM(2007) 502 τελικό, σ. 9.

⁽³⁾ Βλ. την 33η ετήσια έκθεση για τον έλεγχο της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ, σ.27.

⁽⁴⁾ EE C 12 της 15.1.2011, σ. 1.

⁽⁵⁾ Αναδιατυπωμένη ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 228 της Συνθήκης ΕΚ, SEC(2005) 1658 τελικό, της 9.12.2005, σημεία 10 έως 12, όπου γίνεται αναφορά στην υπόθεση C-304/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 2005, σ. I-6263, σκέψεις 80-86, 89-95, όπου το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι είναι δυνατή η σώρευση για την ίδια παράβαση των δύο ειδών χρηματικής κύρωσης (χρηματικής ποινής και κατ' αποκοπήν ποσού).

⁽⁶⁾ Το ύψος του κατ' αποκοπήν ποσού θα υπολογίζεται με τη μέθοδο που περιγράφεται στα σημεία 19 έως 24 της αναδιατυπωμένης ανακοίνωσης του 2005 σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 228 της Συνθήκης ΕΚ, SEC(2005) 1658.

Λογικό επακόλουθο της προσέγγισης σε σχέση με το κατ' αποκοπήν ποσό είναι ότι, σε περίπτωση που το οικείο κράτος μέλος θέσει τέλος στην παράβαση μέσω της μεταφοράς της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας, η Επιτροπή δεν πρόκειται, εξ αυτού του γεγονότος και μόνο, να παραιτείται από τη διαδικασία. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να λάβει απόφαση για την επιβολή χρηματικής ποινής, καθώς μία τέτοια ενέργεια θα ήταν ήδη άνευ αντικειμένου. Εντούτοις, θα μπορούσε να καταδικάσει το κράτος μέλος στην καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού ως κύρωση για τη διάρκεια της παράβασης μέχρι τη στιγμή του τερματισμού της, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη πτυχή της αντιδικίας παραμένει νομικώς ενεργός. Η Επιτροπή θα φροντίζει να ενημερώνει αμελλητί το Δικαστήριο για κάθε συμμόρφωση η οποία επέρχεται, ανεξαρτήτως του σταδίου στο οποίο βρίσκεται η δικαστική διαδικασία. Το ίδιο δε θα πράττει οσάκις, μετά την έκδοση απόφασης δυνάμει του άρθρου 260 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ, ένα κράτος μέλος θέτει τέλος σε παράβαση, με αποτέλεσμα να παύει και η υποχρέωση καταβολής της χρηματικής ποινής.

Μεταβατικώς η Επιτροπή θα ακολουθεί την προσαρμοσμένη πρακτική όπως ορίζεται ανωτέρω στις διαδικασίες επί παραβάσει για τις οποίες η απόφαση να αποσταλεί προειδοποιητική επιστολή θα ληφθεί μετά τη δημοσίευση της παρούσας ανακοίνωσης.

Τέλος, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως επισημάνθηκε ήδη στην ανακοίνωσή της του 2011, η Επιτροπή θα μεριμνά ιδιαίτερα για τη διάκριση μεταξύ πλημμελούς μεταφοράς και (μερικής) παράλειψης μεταφοράς.

4. Διασφάλιση για τους πολίτες των οφελών που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ: παροχή συμβουλών και ένδικα βοηθήματα και μέσα

Η βελτίωση της επιβολής της νομοθεσίας ωφελει εξίσου τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, καθώς αναζητούν απλές, πρακτικές συμβουλές σχετικά με τα δικαιώματά τους δυνάμει του δικαίου της ΕΕ και τους τρόπους άσκησης τους. Όταν υφίστανται παραβάσεις των ατομικών δικαιωμάτων τους, είναι σημαντικό να διαθέτουν καθοδήγηση για τον εύκολο προσδιορισμό και τη χρήση του καταλληλότερου μηχανισμού προσφυγής που διατίθεται σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο.

Η Επιτροπή θα βοηθά τους πολίτες μέσω της αύξησης της ευαισθητοποίησής τους σχετικά με τα δικαιώματά τους δυνάμει του δικαίου της ΕΕ και με τα διάφορα εργαλεία επίλυσης προβλημάτων που διαθέτουν σε εθνικό επίπεδο ή σε επίπεδο ΕΕ. Η Επιτροπή θα καθοδηγεί, θα συμβουλεύει και θα ενθαρρύνει τους πολίτες να χρησιμοποιούν τον καταλληλότερο μηχανισμό επίλυσης προβλημάτων. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι εξαιρετικά σημαντικό οι πολίτες να κατανοούν τι είναι η διαδικασία επί παραβάσει και να προσαρμόσουν αντίστοιχα τις προσδοκίες τους. Πολλοί εξ αυτών υποβάλλουν καταγγελίες και περιμένουν να λάβουν χρηματική ή άλλη αποζημίωση για μια παράβαση του δικαίου της ΕΕ. Απογοητεύονται όταν συνειδητοποιούν ότι, μολονότι η διαδικασία επί παραβάσει είναι σχεδιασμένη για την προώθηση του γενικού συμφέροντος της Ένωσης, ενδέχεται να μην είναι σε όλες τις περιπτώσεις το κατάλληλο όχημα για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους καταστάσεων. Ο βασικός στόχος της διαδικασίας επί παραβάσει είναι να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ προς το γενικό συμφέρον και όχι να παράσχει έννομη προστασία σε μεμονωμένα άτομα. Τα εθνικά δικαστήρια έχουν την αρμοδιότητα να αποφαινούνται σχετικά με προσφυγές ατόμων που αιτούνται την κατάργηση εθνικών μέτρων ή χρηματική αποζημίωση για τη ζημία που τους προκάλεσαν τα εν λόγω μέτρα. Οι εθνικές αρχές διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην εγγύηση των δικαιωμάτων των ατόμων. Αυτό πρέπει να εξηγηθεί με σαφήνεια στους καταγγέλλοντες που ασκούν ατομικές προσφυγές.

Δεδομένου ότι οι καταγγελίες αποτελούν σημαντικό μέσο για τον εντοπισμό των παραβάσεων του δικαίου της ΕΕ, η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της για τη βελτίωση του χειρισμού των καταγγελιών. Οι καταγγέλλοντες θα πρέπει εφεξής να χρησιμοποιούν το τυποποιημένο υπόδειγμα καταγγελίας, ώστε να βελτιωθεί η βάση αξιολόγησης του βάσιμου μιας καταγγελίας και να διευκολυνθεί ο χειρισμός και η αντιμετώπιση των υποθέσεων. Η Επιτροπή δεσμεύεται να ενημερώνει τους καταγγέλλοντες σχετικά με τη συνέχεια που δίνεται στις καταγγελίες τους. Τούτο απαιτεί αναθεώρηση των υφιστάμενων διοικητικών διαδικασιών για τον χειρισμό των σχέσεων με τους καταγγέλλοντες όσον αφορά τα εν λόγω σημεία (*) (βλ. παράρτημα).

Η ενιαία ψηφιακή πύλη (†) θα αποτελέσει ένα ενιαίο σημείο πρόσβασης των πολιτών και των επιχειρήσεων σε όλες τις πληροφορίες, σε υποστήριξη και σε υπηρεσίες παροχής συμβουλών και επίλυσης προβλημάτων σε επίπεδο ΕΕ και/ή σε εθνικό επίπεδο. Θα συμπεριλάβει επίσης τις διαδικασίες που απαιτούνται σε εθνικό επίπεδο και σε ολόκληρη την ΕΕ για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων στην ΕΕ. Η εν λόγω ψηφιακή πύλη θα ενημερώνει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σχετικά με το τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει η Επιτροπή, την εκτιμώμενη διάρκεια των διαδικασιών και τα πιθανά αποτελέσματα. Επίσης, θα τους κατευθύνει σε υπηρεσίες παροχής εξατομικευμένων συμβουλών και επίλυσης προβλημάτων.

Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να συνεργαστούν για την κατάρτιση ενός καταλόγου των διαθέσιμων μηχανισμών προσφυγής σε εθνικό επίπεδο, στους οποίους μπορούν να προσφύγουν οι πολίτες για να αναζητήσουν έννομη προστασία σε ατομικές υποθέσεις. Ο εν λόγω κατάλογος θα περιλαμβάνει τους υφιστάμενους μηχανισμούς της ΕΕ, όπως το SOLVIT (που παρέχει πληροφορίες και υποστήριξη στους πολίτες και αντιμετωπίζει προβλήματα εσφαλμένης εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ από τις εθνικές αρχές σε διασυνοριακές υποθέσεις) και το Δίκτυο Ευρωπαϊκών Κέντρων Καταναλωτών (που παρέχει συμβουλές και υποστήριξη στους καταναλωτές σχετικά με τα δικαιώματά τους όσον αφορά τις αγορές που πραγματοποιούνται σε άλλη χώρα ή μέσω διαδικτύου και τη διευθέτηση των συναφών διαφορών με επιχειρήσεις).

(*) Ανακοίνωση με τίτλο «Επικαιροποίηση του χειρισμού των σχέσεων με τους καταγγέλλοντες όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης» COM(2012) 154 της 2.4.2012.

(†) Όπως ανακοινώθηκε στην ανακοίνωση για την ψηφιακή ενιαία αγορά [COM(2015) 192 final, σ. 17] και στην ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική για την ψηφιακή ενιαία αγορά [COM(2015) 550 final, σ. 5 και 17].

Το σχέδιο δράσης του SOLVIT, που ενισχύει τον ρόλο του SOLVIT στον χειρισμό των καταγγελιών σχετικά με το δίκαιο της ΕΕ, θα αποδείξει τη δέσμευση της Επιτροπής για την περαιτέρω ενδυνάμωση του ρόλου αυτών των μηχανισμών. Η Επιτροπή σκοπεύει να αναβαθμίσει το δίκτυο SOLVIT. Η Επιτροπή διερευνά επίσης τη δυνατότητα καθιέρωσης ενός εργαλείου πληροφόρησης για την ενιαία αγορά που θα συλλέγει ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες άμεσα από επιλεγμένους παράγοντες της αγοράς και θα στοχοθετεί καλύτερα τη συνεργασία με τα κράτη μέλη για να βελτιωθεί η επιβολή της νομοθεσίας. Η εν λόγω διοικητική συνεργασία με τα κράτη μέλη⁽¹⁾ θα πρέπει να εξακολουθήσει να συμβάλλει στην επίλυση μεμονωμένων προβλημάτων και στη βελτίωση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών. Θα χρησιμοποιηθεί επίσης για να ενθαρρύνει τις εθνικές αρχές να παρέχουν καλύτερες πληροφορίες μέσα από όλες τις υφιστάμενες πλατφόρμες, όπως η πύλη E-JUSTICE⁽²⁾.

Η Επιτροπή θα διασφαλίσει την πλήρη εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με τη διαμεσολάβηση και την εναλλακτική επίλυση των διαφορών. Οι μηχανισμοί εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, καθώς βοηθούν τους καταναλωτές και τους εμπόρους να επιλύσουν τις διαφορές τους εύκολα, γρήγορα και οικονομικά χωρίς να προσφύγουν στο δικαστήριο. Η Επιτροπή δημιούργησε μια πλατφόρμα ηλεκτρονικής επίλυσης διαφορών τον Φεβρουάριο του 2016, η οποία παρέχει στους καταναλωτές και τους εμπόρους της ΕΕ ένα εργαλείο για την επίλυση των συμβατικών διαφορών τους σχετικά με αγορές στο διαδίκτυο μέσω της εναλλακτικής επίλυσης των διαφορών. Στον χρηματοπιστωτικό τομέα, η Επιτροπή δημιούργησε το δίκτυο επίλυσης χρηματικών διαφορών με στόχο να διευκολύνει την επίλυση των διασυνοριακών διαφορών μεταξύ των καταναλωτών και των παρόχων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Άλλες νομικές πράξεις της ΕΕ ορίζουν κοινά πρότυπα χειρισμού καταγγελιών και μηχανισμών προσφυγής σε όλα τα κράτη μέλη (π.χ. κανονισμοί για τα δικαιώματα των επιβατών⁽³⁾, για τις δημόσιες συμβάσεις⁽⁴⁾ και για τις μικροδιαφορές⁽⁵⁾).

5. Συμπεράσματα

Η ομοίμορφη εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε όλα τα κράτη μέλη αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία της ΕΕ. Η Επιτροπή θεωρεί συνεπώς ιδιαίτερα σημαντικό να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Η πρόκληση που συνιστά η εφαρμογή και επιβολή της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι κοινή για την ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Για την επίτευξη πολιτικών αποτελεσμάτων, είναι αναγκαίο να εφαρμοστεί πιο στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή, η οποία να εστιάζει σε προβλήματα, όπου τα μέτρα επιβολής μπορούν να έχουν θεαματικά αποτελέσματα. Στο πλαίσιο της προτεραιότητας που δίνει η Επιτροπή στη διασφάλιση της έγκαιρης ανακοίνωσης των μέτρων για τη μεταφορά μιας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, η στρατηγική προσέγγιση όσον αφορά την επιβολή συνοδεύεται από την αναθεώρηση της προσέγγισης της σχετικά με τις κυρώσεις όπως προβλέπεται στο άρθρο 260 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους και να προσφύγουν στα δικαστήρια σε εθνικό επίπεδο. Οι συνδυασμένες προσπάθειες όλων των ενδιαφερόμενων μερών, τόσο στο επίπεδο της Ένωσης όσο και των κρατών μελών, θα διασφαλίσουν την καλύτερη εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ προς όφελος όλων.

Η προσέγγιση που ορίζεται στην παρούσα ανακοίνωση θα εφαρμόζεται από την ημερομηνία της δημοσίευσής της στην Επίσημη Εφημερίδα.

(1) Δυνάμει του άρθρου 197 της ΣΛΕΕ.

(2) Η πύλη αυτή βοηθά τους πολίτες να ασκούν τα θεμελιώδη δικαιώματα για τον προσδιορισμό των αρμόδιων εθνικών μη δικαστικών φορέων με αρμοδιότητα για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το 2017 θα επεκταθεί με μια ευρωπαϊκή βάση δεδομένων νομοθεσίας για τους καταναλωτές, που θα παρέχει πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου των καταναλωτών από τα δικαστήρια και τις αρχές.

(3) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 295/91 (ΕΕ L 46 της 17.2.2004, σ. 1). Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1371/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των επιβατών σιδηροδρομικών γραμμών (ΕΕ L 315 της 3.12.2007, σ. 14). Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1177/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, για τα δικαιώματα των επιβατών στις θαλάσσιες και εσωτερικές πλωτές μεταφορές και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004 (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 1). Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 181/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τα δικαιώματα των επιβατών λεωφορείων και πούλμαν και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2006/2004, (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 1).

(4) Οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων, ΕΕ L 395 της 30.12.1989, σ. 33). Οδηγία 92/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1992, για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων στις διαδικασίες σύναψης των συμβάσεων φορέων οι οποίοι λειτουργούν στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών (ΕΕ L 76 της 23.3.1992, σ. 14).

(5) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 861/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Ιουλίου 2007, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών (ΕΕ L 199 της 31.7.2007, σ. 1).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Διοικητικές διαδικασίες για τον χειρισμό των σχέσεων με τους καταγγέλλοντες όσον αφορά την εφαρμογή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης**1. Ορισμοί και αντικείμενο**

«Καταγγελία»: κάθε γραπτό διάβημα προς την Επιτροπή που καταγγέλλει ένα μέτρο, την απουσία μέτρων ή μια πρακτική κράτους μέλους, που αντίκεινται στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Καταγγέλλον»: κάθε πρόσωπο ή φορέας που υποβάλλει καταγγελία στην Επιτροπή.

«Διαδικασία επί παραβάσει»: το προδικαστικό στάδιο της διαδικασίας λόγω παράβασης υποχρέωσης που κινεί η Επιτροπή βάσει του άρθρου 258 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ή του άρθρου 106α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Συνθήκη Ευρατόμ).

Η προσέγγιση που περιγράφεται στο παρόν εφαρμόζεται στις σχέσεις μεταξύ των καταγγελλόντων και της Επιτροπής όσον αφορά τα μέτρα ή τις πρακτικές που ενδέχεται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 258 της Συνθήκης. Δεν εφαρμόζεται στις καταγγελίες που εμπίπτουν σε άλλες διατάξεις των Συνθηκών και ιδίως στις καταγγελίες που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες καλύπτονται από τα άρθρα 107 και 108 ΣΛΕΕ ή από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2015/1589 του Συμβουλίου⁽¹⁾ και στις καταγγελίες που αφορούν αποκλειστικά τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ.

2. Γενικές αρχές

Κάθε πρόσωπο μπορεί να εγκαλεί κράτος μέλος υποβάλλοντας καταγγελία στην Επιτροπή, χωρίς έξοδα, για να γνωστοποιήσει μέτρο (νομοθετικό, κανονιστικό ή διοικητικό), ή την απουσία μέτρου ή πρακτικής που καταλογίζονται στο κράτος μέλος και που θεωρεί αντίθετα προς το δίκαιο της Ένωσης.

Οι καταγγέλλοντες δεν οφείλουν να αποδείξουν την ύπαρξη έννομου συμφέροντος ούτε ότι θίγονται κατά κύριο λόγο ή άμεσα από το μέτρο, την απουσία μέτρου ή την πρακτική που καταγγέλλουν.

Με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που αναφέρονται στο σημείο 3, η Επιτροπή καταχωρίζει την καταγγελία σύμφωνα με τις ενδείξεις του συντάκτη όπως αυτές απορρέουν από το έντυπο.

Η Επιτροπή διαθέτει διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει εάν πρέπει να δοθεί ή όχι συνέχεια στην καταγγελία.

3. Καταχώριση των καταγγελιών

Οι καταγγελίες σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από ένα κράτος μέλος πρέπει να καταχωρίζονται από την Επιτροπή σε ειδικό μητρώο.

Δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι μπορεί να αποτελέσει καταγγελία και να διερευνηθεί από την Επιτροπή και επομένως δεν θα πρέπει να καταχωρίζεται στο ειδικό μητρώο, η αλληλογραφία:

- που είναι ανώνυμη ή δεν περιλαμβάνει τη διεύθυνση του αποστολέα ή περιλαμβάνει ελλιπή διεύθυνση,
- που δεν αναφέρεται, ρητά ή έμμεσα, σε κράτος μέλος της Κοινότητας σε βάρος του οποίου μπορεί να καταλογισθούν τα μέτρα ή η πρακτική που αντίκεινται στο δίκαιο της Ένωσης,
- που καταγγέλλει τις πράξεις ή παραλείψεις προσώπου ή ιδιωτικού φορέα, εκτός από την περίπτωση που η καταγγελία αποκαλύπτει συμμετοχή των δημοσίων αρχών ή στιγματίζει την παθητική στάση των αρχών έναντι των εν λόγω πράξεων ή παραλείψεων. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή πρέπει να επαληθεύει αν η αλληλογραφία αυτή αποκαλύπτει συμπεριφορά που αντίκειται στους κανόνες του ανταγωνισμού (άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ),
- που δεν διατυπώνει καμία αιτίαση,
- που διατυπώνει αιτιάσεις αναφορικά με τις οποίες υπάρχει εκ μέρους της Επιτροπής σαφής, δημόσια και συνεπής θέση· η θέση αυτή πρέπει να ανακοινώνεται στον καταγγέλλοντα,
- που διατυπώνει αιτιάσεις οι οποίες προδήλως δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

4. Αποδεικτικό παραλαβής

Για κάθε καταγγελία πρέπει να εκδίδεται από την Επιτροπή αποδεικτικό παραλαβής εντός 15 εργάσιμων ημερών από την παραλαβή της. Αυτό το αποδεικτικό παραλαβής πρέπει να περιλαμβάνει τον αριθμό της καταχώρισης, ο οποίος πρέπει να αναφέρεται σε κάθε περαιτέρω αλληλογραφία.

Σε περίπτωση πολλών καταγγελιών για την ίδια αιτίαση, αυτά τα αποδεικτικά ατομικής παραλαβής μπορούν να αντικατασταθούν με τη δημοσίευση ανακοίνωσης στον δικτυακό τόπο *Europra* της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽²⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/multiple_complaint_form_el.htm.

Εάν η Επιτροπή αποφασίσει να μην καταχωρίσει την καταγγελία, πρέπει να προειδοποιεί σχετικά τον συντάκτη με απλή επιστολή που κάνει μνεία του ή των λόγων που αναφέρονται στη δεύτερη παράγραφο του σημείου 3.

Σε αυτή την περίπτωση η Επιτροπή ενημερώνει τον καταγγέλλοντα για τις πιθανές εναλλακτικές δυνατότητες προσφυγής, όπως το δικαίωμα προσφυγής στα εθνικά δικαστήρια, στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, στους εθνικούς διαμεσολαβητές ή την προσφυγή σε κάθε άλλη διαδικασία καταγγελίας που υφίσταται σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

5. Λεπτομέρειες της κατάθεσης των καταγγελιών

Οι καταγγελίες πρέπει να υποβάλλονται μέσω του υποδείγματος καταγγελίας. Πρέπει να υποβάλλονται μέσω του διαδικτύου ή γραπτώς μέσω επιστολής προς τη Γενική Γραμματεία της Επιτροπής, στη διεύθυνση «1049 Brussels, Βέλγιο» ή να κατατίθενται σε μία από τις αντιπροσωπείες της Επιτροπής στα κράτη μέλη.

Οι καταγγελίες πρέπει να συντάσσονται σε μία από τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης.

Το υπόδειγμα καταγγελίας διατίθεται κατόπιν αιτήματος από την Επιτροπή ή στο διαδίκτυο από τον δικτυακό τόπο *Europra* ⁽¹⁾. Εάν η Επιτροπή θεωρήσει ότι ο καταγγέλλων δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του υποδείγματος καταγγελίας, πρέπει να ενημερώνει σχετικά τον καταγγέλλοντα και να του ζητεί να συμπληρώσει το υπόδειγμα εντός ταχθείσας προθεσμίας, που δεν πρέπει κανονικά να υπερβαίνει τον 1 μήνα. Εάν ο καταγγέλλων δεν απαντήσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η καταγγελία θεωρείται ότι έχει αποσυρθεί. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις πρόδηλης αδυναμίας του καταγγέλλοντος να χρησιμοποιήσει το υπόδειγμα, η απαίτηση αυτή μπορεί να αρθεί.

6. Προστασία του καταγγέλλοντος και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Η ανακοίνωση στο κράτος μέλος της ταυτότητας του καταγγέλλοντος καθώς και των δεδομένων που διαβιβάστηκαν από αυτόν υπόκειται στην συναίνεσή του και πρέπει να συμμορφώνεται, μεταξύ άλλων, με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών ⁽²⁾.

7. Επικοινωνία με τον καταγγέλλοντα

Μετά την καταχώριση, η καταγγελία διερευνάται περαιτέρω σε συνεργασία με το εμπλεκόμενο κράτος μέλος. Η Επιτροπή ενημερώνει σχετικά τον καταγγέλλοντα γραπτώς.

Εάν στη συνέχεια κινηθεί διαδικασία επί παραβάσει βάσει της καταγγελίας, η Επιτροπή ενημερώνει γραπτώς τους καταγγέλλοντες για κάθε στάδιο της διαδικασίας (προειδοποιητική επιστολή, αιτιολογημένη γνώμη, προσφυγή στο Δικαστήριο ή θέση στο αρχείο). Σε περίπτωση πολλών καταγγελιών για την ίδια αιτίαση, η εν λόγω αλληλογραφία μπορεί να αντικατασταθεί με τη δημοσίευση ανακοίνωσης στον δικτυακό τόπο *Europra*.

Οι καταγγέλλοντες μπορούν, ανά πάσα στιγμή της διαδικασίας, να ζητήσουν να εκθέσουν ή να διευκρινίσουν τα στοιχεία της καταγγελίας τους στην Επιτροπή, στα γραφεία της και με δικά τους έξοδα.

8. Προθεσμία διερεύνησης των καταγγελιών

Κατά κανόνα, η Επιτροπή διερευνά τις καταγγελίες που καταχωρίζονται προκειμένου να ληφθεί απόφαση είτε για αποστολή προειδοποιητικής επιστολής ή για θέση στο αρχείο εντός ανώτατης προθεσμίας 1 έτους από την ημερομηνία καταχώρισης, με την προϋπόθεση ότι έχουν υποβληθεί όλες οι απαιτούμενες πληροφορίες από τον καταγγέλλοντα.

Σε περίπτωση υπέρβασης αυτής της προθεσμίας, η Επιτροπή ενημερώνει σχετικά τον καταγγέλλοντα γραπτώς.

9. Έκβαση της διερεύνησης των καταγγελιών

Στο τέλος της έρευνας της καταγγελίας, η Επιτροπή μπορεί να εκδώσει προειδοποιητική επιστολή που κινεί τη διαδικασία κατά του εμπλεκόμενου κράτους μέλους είτε να θέσει οριστικά στο αρχείο την υπόθεση.

Η Επιτροπή αποφαινεται δυνάμει της διακριτικής της ευχέρειας κατά πόσο θα κινήσει ή θα δώσει τέλος στη διαδικασία παράβασης.

10. Θέση στο αρχείο χωρίς να δοθεί συνέχεια

Εκτός από τις εξαιρετικές περιπτώσεις όπου απαιτείται η διαδικασία του επείγοντος, όταν προβλέπεται ότι δεν θα δοθεί συνέχεια σε μια καταγγελία, η Επιτροπή προειδοποιεί τον καταγγέλλοντα με επιστολή στην οποία διατυπώνονται οι λόγοι που την οδήγησαν να προτείνει τη θέση στο αρχείο, και καλεί τον καταγγέλλοντα να διατυπώσει τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις του εντός προθεσμίας 4 εβδομάδων. Σε περίπτωση πολλών καταγγελιών για την ίδια αιτίαση, η εν λόγω αλληλογραφία μπορεί να αντικατασταθεί με τη δημοσίευση ανακοίνωσης στον δικτυακό τόπο *Europra*.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/assets/sg/report-a-breach/complaints_el

⁽²⁾ ΕΕ L 8 της 12.1.2001, σ. 1.

Εάν δεν υπάρξει απάντηση από τον καταγγέλλοντα, ή εάν δεν μπορεί να υπάρξει επικοινωνία με αυτόν για λόγο που του καταλογίζεται ή εάν οι παρατηρήσεις που διατυπώνονται από τον καταγγέλλοντα δεν οδηγούν την Επιτροπή στην επανεξέταση της θέσης της, η υπόθεση τίθεται στο αρχείο.

Εάν οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν από τον καταγγέλλοντα μπορούν να πείσουν την Επιτροπή να επανεξετάσει τη θέση της, συνεχίζεται η διερεύνηση της καταγγελίας.

Ο καταγγέλλων ενημερώνεται γραπτώς για τη θέση της υπόθεσης στο αρχείο.

11. Δημοσιότητα των αποφάσεων στον τομέα των παραβάσεων

Οι πληροφορίες σχετικά με τις αποφάσεις της Επιτροπής επί υποθέσεων παραβάσεων δημοσιεύονται στον δικτυακό τόπο *Europa* ⁽¹⁾.

12. Πρόσβαση στα έγγραφα στον τομέα των παραβάσεων

Η πρόσβαση στα έγγραφα στον τομέα των παραβάσεων διέπεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1049/2001, όπως τέθηκε σε εφαρμογή από τις διατάξεις που παρατίθενται στο παράρτημα της απόφασης 2001/937/ΕΚ, ΕΚΑΧ, Ευρατόμ της Επιτροπής ⁽²⁾.

13. Προσφυγή στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή

Εάν ο καταγγέλλων θεωρεί ότι υπήρξε κακή διοίκηση εκ μέρους της Επιτροπής κατά τη διερεύνηση της καταγγελίας του εξαιτίας του γεγονότος ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη ένα από τα ανωτέρω μέτρα, μπορεί να προσφύγει στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 24 και 228 ΣΛΕΕ.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement_decisions/?lang_code=el

⁽²⁾ ΕΕ L 345 της 29.12.2001, σ. 94.